

Projekte Vullnetare Ndërkombëtare

UDHËZUES

Monitorimi i të Drejtës për Informim

2022

UDHËZUES

Monitorimi i të Drejtës për Informim

Ky udhëzues shërben si një instrument bazë për aktorët e shoqërisë civile dhe qytetarët në realizimin e procesit të monitorimit të transparencës dhe llogaridhënies në njësitë e vetqeverisjes vendore.

Tiranë, Tetor 2022

Ky udhëzues u përgatit nga:

© Projekte Vullnetare Ndërkombëtare

ISBN 978-9928-387-28-8

Ky udhëzues i monitorimit të së drejtës për informim u hartua në kuadër të Projektit **“Monitorimi Qytetar dhe Promovimi i Transparencës dhe Llogaridhënies në Pushtetin Vendor”** i cili zbatohet nga Projekte Vullnetare Ndërkombëtare me mbështetjen financiare të National Endowment for Democracy.

*Mendimet dhe opinionet e shprehura në këtë botim u përkasin autorëve dhe nuk përkojnë domosdoshmërisht me qëndrimet e donatorit.

Projekte Vullnetare Ndërkombëtare

Rr: "Frosina Plaku" Nd. 45, Tiranë, Shqipëri

Web: pvnalbania.org

E-mail: info@pvnalbania.org

Botuar: M&B Botime dhe Studio Grafike Rruga "Isa Boletini", Nd.2, H.12, Nj.A.nr.9, 1017, Tiranë
Tel. 069 20 68 603 068 65 08 441 E-mail: mdbotime@gmail.com

Tabela e Përmbajtjes

04 — I. Hyrje

- 05 1.1 Qëllimi i së Drejtës për Informim
- 05 1.2 Rëndësia e të Drejtës për Informim në nivel vendor
- 06 1.3 Pjesëmarrja e qytetarëve në proceset e vendimmarrëse

08 — II. Roli i OSHC-ve në promovimin e të drejtës për informim

10 — E drejta për informim

11 — III. Informimi me kërkesë

- 12 3.1 Koordinatori për të Drejtën e Informimit
- 13 3.2 Kur kufizohet e drejta për informim?
- 14 3.3 Ankimimi nëse nuk ofrohet informacionin i kërkuar

15 — IV. Informimi pa kërkesë

- 17 4.1 Kategoritë e Informacionit në Programin e Transparencës
- 18 4.2 Procesi i përgatitjes dhe zbatimit të programit të transparencës

20 — V. Strukturat për Informacion dhe monitorim mbi të drejtën për informim

21 — VI. Konsultimi publik

- 22 6.1 Ligji për njoftimin dhe konsultimin publik
- 23 6.2 Procedurat e njoftimit dhe konsultimit publik
- 26 6.3 Koordinatori për konsultimin publik
- 26 6.4 Masat që merren për mosrespektimin e detyrimeve ligjore në procesin e konsultimit

28 — VII. INSTRUMENTI I VLERËSIMIT TË TRANSPARENCËS PROAKTIVE DHE REAKTIVE

- 31 7.1 Vlerësimi i Transparencës Proaktive
- 32 7.2 Vlerësimi i Transparencës Reaktive

33 — INSTRUMENTI

41 — Shtojca 1- Format, Kërkesa për Informacion

42 — Shtojca 1- Format Ankesë

I.Hyrje

E drejta për informim është një e drejtë themelore në një shoqëri demokratike. Liria e informimit është pjesë përbërëse e lirisë së fjalës në të drejtën ndërkombëtare, e cila është sot përkufizohet si “liria e shprehjes”.

Informimi dhe pjesëmarrja aktive e qytetarëve në proceset vendimmarrës janë mekanizma që pasqyrojnë nivelin e demokratizimit të një vendi. Këto mekanizma forcojnë proceset demokratike, sigurojnë zhvillim efektiv përmes dhënies së shërbimeve efektive, lehtësojnë procesin e mirëqeverisjes dhe fuqizojnë grupet më vulnerabël të komuniteteve.

Garantimi i së drejtës së informimit është një ndër elementët kryesorë, që në një farë mënyre mundëson “kontrollin” e institucioneve publike nga qytetarët. Kjo e drejtë garanton që qytetarët të kenë dijeni mbi mënyrën e përmbushjes së detyrimeve ligjore dhe shpenzimit të parave publike prej saj, dhe njëkohësisht mundëson evidentimin e rasteve të abuzimit të pushtetit nga zyrtarët publikë për përfitime personale.

Republika e Shqipërisë ofron garanci të plota ligjore dhe kushtetuese për të drejtën e informimit. Shqipëria hyn ndër ato pak vende të cilat e kanë ngritur në nivelin e normës kushtetuese këtë të drejtë. Në vitin 2014 Shqipëria përmirësoi dukshëm kuadrin ligjor për të drejtën e informimit duke adoptuar ligji 119/2014 “Për të Drejtën e Informimit”[1]. Ky hap u ndërmor edhe si një kërkesë konstante e shoqërisë civile shqiptare.

Në këtë frymë, miratimi i ligjit Nr.119/2014, “Për të Drejtën e Informimit” është një hap i rëndësishëm për një qeverisje të hapur dhe gjithëpërfshirëse. Miratimi i ligjit ishte një hap i rëndësishëm për garantimin e kësaj të drejte për qytetarët, pa u kushtëzuar në motivimin apo arsyetimin e qëllimit të kërkesës së tyre.

Ligji ka për qëllim të nxisë përforcimin e integritetit, të transparencës e të përgjegjshmërisë së autoriteteve publike dhe çdo subjekti tjetër joshtetëror që ushtron funksione publike. Informimi i publikut është një element kyç i qeverisjes me pjesëmarrje.

[1] LIGJ Nr. 119/2014 PËR TË DREJTËN E INFORMIMIT

1.1 Qëllimi i së Drejtës për Informim:

- Garantimi i njohjes së publikut me informacion, në kuadër të ushtrimit të të drejtave dhe lirive të individit në praktikë;
- Garantimi i formimit të pikëpamjeve për gjendjen e shtetit e të shoqërisë;
- Nxitja e integritetit, transparencës dhe përgjegjshmërisë të autoriteteve publike.

1.2 Rëndësia e të Drejtës për Informim në nivel vendor:

E drejta e aksesit në informacion publik përmirëson transparencën dhe llogaridhënien në nivelin e vetëqeverisjes vendore. Rritja e qëndrueshmërisë së luftës kundër korrupsionit dhe fuqizimi i sistemeve të transparencës dhe përgjegjshmërisë vendore, sigurohet përmes mekanizmave që garantojnë informimin dhe pjesëmarrjen në vendimmarrjen publike të shoqërisë civile, OShC-ve apo vetë përfaqësuesve të komuniteteve lokale. Këto mekanizma përmirësojnë proceset demokratike, rrisin eficiencën e shërbimeve dhe forcojnë besimin që qytetarët kanë në qeverisje.

Në nivelin vendor, informimi publik konsiderohet si baza e ndërveprimit dhe çelësi i marrëdhënieve të besueshme midis komunitetit dhe qeverisjes vendore. Organet e njësisive të qeverisjes vendore si autoritete publike mbartin detyrimin e garantimit të së drejtës për informim si detyrim kushtetues dhe ligjor për të siguruar transparencën e veprimtarisë së tyre. Bashkitë, si niveli i qeverisjes më pranë qytetarëve dhe si ofrues të shërbimeve publike në nivel vendor, kanë një rol të rëndësishëm në informimin publik dhe vendimmarrjen vendore me pjesëmarrje. Ndërveprimi me qytetarët dhe procesi i krijimit të besimit kushtëzohen nga transparenca dhe llogaridhënia.

Transparenca dhe llogaridhënia janë dy parime të rëndësishme të qeverisjes së mirë vendore.

- Transparenca – publikimi i informacionit procedural dhe përmbajtësor i shërbimeve publike në mënyrë të tillë që të jetë i aksesueshëm dhe gjerësisht i kuptueshëm nga individët dhe grupe të caktuara të shoqërisë duke respektuar kufizimet për mbrojtjen e të dhënave personale dhe privatësinë. Transparenca e institucioneve publike vendore është baza për të rritur përgjegjshmërinë e këtyre institucioneve ndaj qytetarëve.
- Llogaridhënia- përgjegjshmëria e zyrtarëve publikë dhe atyre që ndikojnë këta të fundit në vendimmarrje, për veprimet e kryera në përputhje me procedurat ligjore. Ndryshe, parimi i llogaridhënies në këndvështrimin institucional njihet si “kontrollo dhe balanco”.
- Të dy parimet janë të lidhura me njëra-tjetrën, ku transparenca e autoriteteve të qeverisjes vendore përfaqëson një hap të parë drejt llogaridhënies së të zgjedhurve vendorë dhe ndërtimit të besimit me publikun.

Kjo transparencë publike dhe llogaridhënie do të rrisë angazhimin dhe besimin qytetar në qeverisjen lokale. Pavarësisht progresit në kuadrin ligjor dhe rregullator për fushën e transparencës dhe llogaridhënies, zbatimi efektiv i këtij kuadri, kryesisht në nivelin vendor përbën ende një sfidë. Qytetarët dhe veçanërisht grupet më të margjinalizuara kanë në përgjithësi njohuri më të kufizuara, për sa i përket ligjit për të drejtën e informimit dhe si rrjellojë, nuk e ushtrojnë siç duhet këtë të drejtë.

1.3 Pjesëmarrja e qytetarëve në proceset e vendimmarrëse

Informimi dhe transparenca publike ndikojnë në nxitjen e llogaridhënien publike, ndërsa përmirësimi i procesit të njoftimit dhe konsultimit publik sjell përmirësimin e vendimmarrjes vendore me pjesëmarrje.

Pjesëmarrja e publikut në qeverisje lidhet ngushtë me hapjen dhe transparencën e institucioneve publike. Njëkohësisht, niveli i pjesëmarrjes së publikut në qeverinë lokale shpesh përdoret si indikator për të vlerësuar nivelin e demokracisë vendore. Në këtë këndvështrim, institucionet vendore duhet jo vetëm të ftojnë qytetarët për të marrë pjesë, por duhet ti sigurojnë atyre hapësira të mjaftueshme për të ndarë ide, për tu ankuar, diskutuar me ta çështjet që kanë të bëjnë me përmirësimin e jetës dhe mirëqenies së komuniteteve lokale [2][3].

Institucionet vendore duhet të sigurojnë mekanizma mundësues për një dialog të vazhdueshëm, duke i përfshirë qytetarët në proceset e vendimmarrëse. Për të pasur një proces efektiv konsultimi publik duhet të përmbushen tre komponentët kryesorë të tij: njoftimi, konsultimi dhe pjesëmarrja. OECD-ja10 ofron një klasifikim më gjithëpërfshirës të pjesëmarrjes qytetare duke iu referuar natyrës dhe drejtimit të marrëdhënies midis qeverisë dhe qytetarëve si në vijim: [4]

1. Informimi – është një marrëdhënie me një drejtim sipas së cilës qeveria vetëm prodhon dhe shpërndan informacion për qytetarët e saj. Informimi është niveli bazik i cili vë bazat e bashkëpunimit mes institucioneve qeverisëse dhe qytetarëve.

Ky bashkëpunim është i njëanshëm, pasi qeveritë informojnë publikun për proceset dhe vendimet, ose qytetarët kërkojnë informacionin përmes mekanizmave ligjorë, si e drejta për qasje në dokumente publike, informacionet e publikuara në gazeta zyrtare ose në webfaqe. Informimi është parakusht për procesin e konsultimit.

[2] Dibra, B. (2016). Udhëzues informativ ligjor. E drejta për informim në Shqipëri. Shkodër: Shoqata "Intelektualet e rinj, Shprese"

[3] Advocacy Training & Resource Center. (2012) Pjesëmarrja Qytetare në Vendimmarrje në Nivel Lokal. Prishtinë: ATRC

[4] Për më tepër, shih: OECD, Background Document on Public Consultation, <https://www.oecd.org/mena/governance/36785341.pdf>

2. Konsultimi – është një marrëdhënie me dy drejtime në të cilën qytetarët mund ti sigurojnë 'feedback' qeverisë duke kontribuar me këndvështrimet dhe sugjerimet e tyre mbi çështje të caktuara. Shembuj për këtë janë konsultimet për legjislacionin, dokumentet strategjike, matja e qëndrimeve të publikut, etj. Konsultimi përbën një komunikim të kufizuar të dyanshëm mes qeverisë dhe qytetarëve.

3. Pjesëmarrja aktive – një marrëdhënie e bazuar te bashkëqeverisja. Angazhimi i qytetarëve në procesin e vendimmarrjes është formë e avancuar e komunikimit të dyanshëm në mes të qeverisë dhe qytetarëve. Pjesëmarrja aktive nënkupton se qytetarët angazhohen drejtpërdrejtë në propozim të politikave, edhe pse jo domosdoshmërisht rekomandimet e tyre merren në konsideratë nga autoritetet publike.

Pra, pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje është thelbësore, jo vetëm për promovimin e transparencën, llogaridhënies dhe inkurajimin e qeverisjes së hapur, por është vendimtare edhe për ndërtimin e besimit te institucionet vendore. Kjo lloj vendimmarrje e përbashkët: institucionale – qytetare, fuqizon qytetarët dhe u mundëson atyre një lloj pronësie mbi procesin e zhvillimit të politikave publike.

II. Roli i OSHC-ve në promovimin e të drejtës për informim dhe nxitjen e qytetarisë aktive në proceset vendimmarëse

OSHC-të luajnë një rol kryesor në nxitjen e angazhimit qytetar dhe mbrojtjen e interesave të grupeve që punojnë apo përfaqësojnë. Përmes OSHC-ve qytetarët identifikojnë interesat e përbashkëta dhe duke marrë shkas nga kjo gjë, ndërmarrin veprime kolektive në dobi të përmirësimit të cilësisë së jetës së tyre. OSHC-të duhet të luajnë një rol më proaktiv për të mundësuar një lidhje më të drejtpërdrejtë dhe dinamike midis kërkesave të qytetarëve dhe përgjegjshmërisë vendore. Roli që OSHC-të kanë si mobilizues social midis komunitetit dhe institucioneve vendor, është instrumental në rritjen e transparencës dhe llogaridhënies publike.

OSHC-të mund të luajnë një rol shumë të rëndësishëm në promovimin dhe ndërgjegjësimin publik rreth ligjit për të drejtën e informimit dhe mënyrën se si qytetarët duhet të ushtrojnë këtë të drejtë. Megjithatë, platformat e dëritanishme të informimit dhe bashkëpunimit nuk rezultojnë të jenë mjaftueshëm efektive. Përpos përpjekjeve të përbashkëta, për rritjen e ndërgjegjësimin të aktorëve publik dhe civil në lidhje me Programin e Transparencës, nevojitet një ndjeshmëri më e lartë civile për të nxitur me tej parimin “kontroll dhe balancë”.

Ndërmarrja e nismave të përbashkëta, për rritjen e ndërgjegjësimin të aktorëve publik dhe civil në lidhje me transparencën, është e rëndësishme për të siguruar një vetëdije më të lartë qytetare në ushtrimin e një nga të drejtave themelore të njeriut, siç është ajo e së drejtës për informim.

Në mënyrë që të adresojmë këto sfida, është prioritarë hartimi i mekanizmave monitorues të transparencës dhe ngritja e kapaciteteve të shoqërisë civile mbi zbatimin e tyre. Nisma të tilla sigurojnë që procesi i informimit dhe konsultimit të jetë sa më transparent, efektiv dhe gjithëpërfshirës.

Padyshim që pjesëmarrja e OSHC-ve është prioritarë për sa i përket nxitjes së aktivizimit dhe ndërgjegjësimin të grupeve të interesit për njohjen dhe ushtrimin e të drejtës për informim, njoftimin dhe konsultimin publik në qeverisjen vendore. Një nga objektivat kryesor të kësaj nisme është të kontribuojë në parandalimin e korrupsionit në nivelin e qeverisjes vendore në Shqipëri, përmes përmirësimit të transparencës dhe llogaridhënies vendore.

Në këtë aspekt, projekti **“Monitorimi Qytetar dhe Promovimi i Transparencës dhe Llogaridhënies në Pushtetin Vendor”** synon të forcojë kapacitetet e OShC-ve rinore dhe aktorëve të tjerë civilë për të monitoruar në mënyrë objektive zbatueshmërinë e detyrimeve që rrjedhin nga ligji Nr.119/2014, “Për të Drejtën e Informimit” dhe ligjit Nr. 146/2014 “Për Njoftimin dhe konsultimin publik” në lidhje me transparencën proaktive dhe reaktive të institucioneve në nivel vendore, duke u fokusuar në nismat, projektet dhe OShC-të. Më konkretisht, përmes kësaj ndërhyrje, Projekte Vullnatre Ndwrkombtare - PVN do të asistoj teknikisht duke rritur kapacitetet e 20 organizatave të Shoqërisë Civile, me qëllim që këto OShC të advokojnë në mënyrë efektive për të nxitur transparencën dhe përgjegjshmërinë në vendimmarrjen vendore.

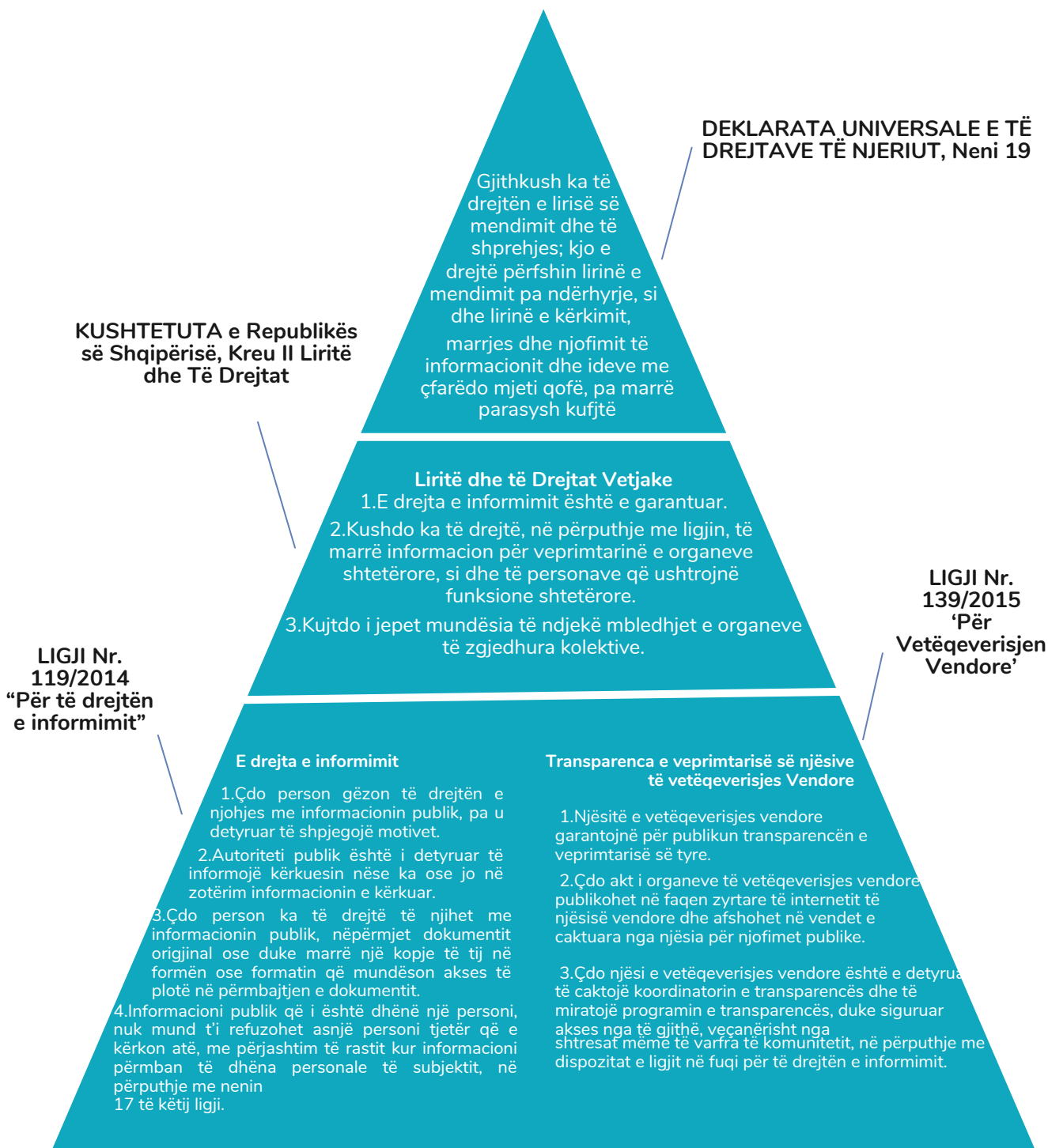
Për këtë qëllim, ky manual ka për qëllim t’u vijë në ndihmë OShC-ve vendore, gazetarëve, aktivistëve të shoqërisë civile, si dhe çdo qytetari të thjeshtë që ka nevojë për informacion nga autoritetet publike. Me qëllim që manuali të jetë sa më i thjeshtë dhe i kuptueshëm për qytetarët, ai është konceptuar në një format praktik, ccka lehtëson që OShC-të të informohen në lidhje me ushtrimin e të drejtës së informimit.

Në përpjekje të përbashkëta për të promovuar një kulturë transformuese në rritjen e transparencës dhe llogaridhënies vendore, PVN ka hartuar një instrumentin vlerësues të transparencës proaktive dhe reaktive në lidhje me të drejtën e informimit dhe konsultimit publik në nivel vendor.

Target grupi kryesor i përdoruesve të këtij udhëzuesi përfshin përfaqësuesit e OShC-ve dhe mediave vendore. Më tej udhëzuesi shërben si një instrument bazë për të gjithë aktorët e shoqërisë civile qytetare për realizimin e procesit të monitorimit të transparencës dhe llogaridhënies në 61 bashkitë e vendit.

E Drejta për Informim

Transparenca dhe e drejta për informim për njësitë e vetëqeverisjes vendore garantojnë dhe janë të parashikuara në disa akte ligjore.

III. Informimi me kërkesë

Ligji e grupon informacionin në dy kategori të mëdha:

- Informacioni i bërë publik me kërkesë – ka të bëjë me atë kategori informacioni që kërkohet nga qytetarët nëpërmjet një kërkesë zyrtare;
- Informacioni i bërë publik pa kërkesë – ka të bëjë me informacionin që institucionet janë të detyruara të publikojnë;

Çfarë informacioni kam të drejtë të kërkoj?

Çdo qytetar ka të drejtë të kërkojë atë që quhet informacion publik. Sipas përkufizimit të ligjit, ky lloj informacioni përfshin çdo të dhënë të regjistruar nga institucionet publike në çfarëdo lloj forme e formati, gjatë ushtrimit të funksionit publik, pavarësisht se kush ka qenë autoriteti që e ka përpiluar atë.

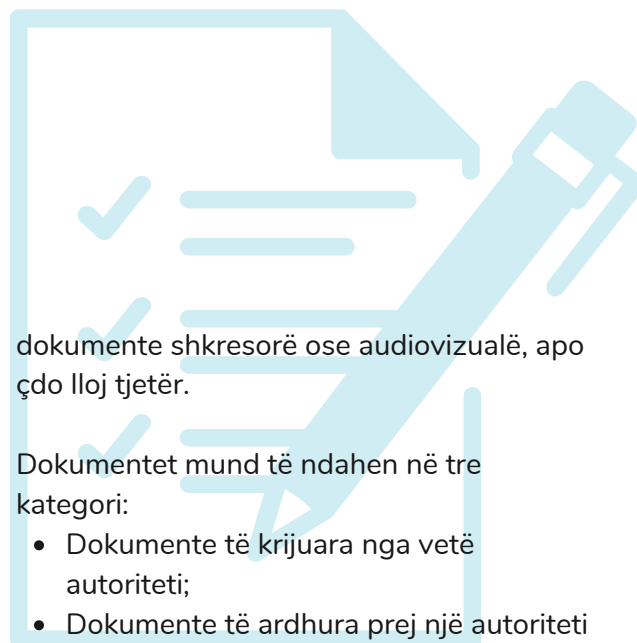
E drejta qytetarëve të kërkojnë informacion pa shpjeguar motivet e kërkesës dhe detyrimi i institucioneve publike për të përmbushur këtë të drejtë duke respektuar kufizimet e të drejtës së informimit.

Subjektet që kanë të drejtë të informohen:

Si çdo e drejtë e njeriut, e drejta për informimin u përket të gjithëve. Kjo përfshin personat fizikë (shtetas shqiptarë, të huaj, si dhe pa shtetësi), personat juridikë, organizata jo-qeveritare (OJQ) dhe përfaqësuesit ligjore të personave fizikë ose juridikë.

Përkufizimi i "informacionit publik":

"Informacion publik" është çdo e dhënë e regjistruar në çfarëdo lloj forme dhe formati, gjatë ushtrimit të funksionit publik, pavarësisht nëse është përpiluar ose jo nga autoriteti publik. Kjo do të thotë se autoriteti publik është i detyruar të japë informacion dhe dokumentacion, qofshin këto

dokumente shkresorë ose audiovizualë, apo çdo lloj tjetër.

Dokumentet mund të ndahen në tre kategori:

- Dokumente të krijuara nga vetë autoriteti;
- Dokumente të ardhura prej një autoriteti tjetër;
- Dokumente të ardhura prej subjekteve private;

Në kategorinë e parë përfshihen të gjitha dokumentat që krijohen nga vetë autoriteti, sic janë vendimet, rregulloret, udhëzimet, urdhërat, kontratat, memot, shkresat përcjellëse, dhe çdo dokument tjetër që i shërben komunikimit normal midis njësive të brendshme të strukturës së autoritetit publik.

Në kategorinë e dytë përfshihen dokumentet që kanë ardhur nga një autoritet tjetër publik, sic janë informacionet, urdhërat, raportet, vendimet dhe çdo dokument tjetër që i shërben komunikimit midis dy autoriteteve të ndryshme, pavarësisht raportit të hierarkisë midis tyre.

Në kategorinë e tretë përfshihen dokumentat që janë prodhuar dhe dorëzuar nga persona privatë. Këto dokumenta mund të jenë të prodhuara prej një autoriteti publik (p.sh. certifikata, vërtetime) ose mund të jenë të prodhuara nga vetë personi privat (p.sh. ofertë, deklaratë, etj).

Si mund të bëjmë një kërkesë për informacion?

Përpara se të bëni një kërkesë për informacion, është e këshillueshme që, nëse keni mundësi, të kontrolloni faqen online të institucionit për të cilin jeni të interesuar.

1. Kliko faqen zyrtare të bashkisë dhe verifiko nëse informacioni që kërkonti nuk është i shpallur në faqen e internetit apo në Programin e Transparencës.
2. Nëse informacioni nuk është në programin e transparencës, gjeni të dhënat e koordinatorit për të drejtën e informimit në faqen e internetit të institucionit.
3. Shkarkoni formularin e kërkesës për informacion në faqen e internetit të institucionit dhe i bëni një kërkesë me shkrim koordinatorit për të drejtën e informimit.

Kërkesa për informim bëhet me shkrim dhe dërgohet :

- Dorazi: Duke ruajtur numrin e protokollit
- Nëpërmjet shërbimit postar – Ruaj kuponin postar
- Nëpërmjet e-mailit: Ruaj e-mailin e dërguar me postë ose me postë elektronike, duke paraqitur saktë identitetin e kërkuarit dhe nënshkrimin e tij.

3.1 Kush është Koordinator për të Drejtën e Informimit?

Koordinatori i të Drejtës për Informim është personi kryesor te i cili publiku duhet të drejtohet për kërkesat për informim.

Koordinatori është personi i ngarkuar me këtë detyrë nga autoriteti publik, i cili ka për qëllim të bashkërendojë punën për zbatimin e ligjit për të drejtën e informimit.

Më konkretisht, detyrat e Koordinatorit janë si më poshtë:

1. Pranon kërkesat për informim që i vijnë nga kërkuar të ndryshëm, siguron numrin rendor për çdo kërkesë dhe u krijon mundësinë qytetarëve që, në përputhje me ligjin, të marrin informacionin e kërkuar.
2. Koordinatori krijon Regjistrin e Kërkesave dhe Përgjigjeve dhe e përditëson atë sipas afateve ligjore, si për kërkesat e marra dhe për përgjigjet e dhëna.
3. Ai është bashkërenduesi i punës për plotësimin e kërkesave për informacion, ai qëndron midis kërkuarit dhe administratës së autoritetit publik dhe ndjek në mënyrë periodike ecurinë e kërkesës.
4. Në rastet kur autoriteti publik nuk e disponon informacionin e kërkuar, Koordinatori në respekt të afateve kohore e përcjell këtë kërkesë tek autoriteti kompetent që e disponon dhe njëkohësisht njofton edhe kërkuarin.
5. Ndjek të gjitha procedurat e nevojshme për vjeljen e pagesave për shërbimin e informimit, si dhe rastet kur është falas.
6. Kryen njoftimet paraprake e nevojshme në procedurën e zbatimit të ligjit.
7. Komunikon me kërkuarin për çdo rast dhe nevojë që ka në lidhje me plotësimin e saktë dhe të plotë të kërkesës për informim.

A duhet të paguaj për të marrë informacionin e kërkuar?

Shërbimet e administratës publike janë pa pagesë. Të vetmet raste kur qytetarët mund të duhet të paguajnë një tarifë, është kur dhënia e informacionit mbart një kosto riprodhimi, ose një kosto dërgimi, në rast se informacioni kërkohet me postë.

Në rastet kur informacioni kërkohet në mënyrë elektronike, dhënia e informacionit nuk ka asnjë kosto. Gjithsesi, çdo tarifë duhet të jetë e përcaktuar qartë më parë nga autoriteti publik dhe të jetë afishuar në ambientet e institucionit. Po kështu, kostoja e riprodhimit nuk mund të jetë më e lartë se kostoja reale e materialit dhe e njëjta gjë vlen dhe për koston e dërgimit, e cila nuk mund të jetë më e lartë se kostoja mesatare e shërbimit në treg. Në rastet kur autoriteti publik mund të konstatojë se trajtimi i një kërkesë për informim ka kosto të lartë, Koordinatorin për Informim njofton menjëherë kërkuesin dhe propozon mundësinë e ndryshimit të kërkesës së tij, për shembull duke mundësuar dërgimin elektronik të materialit të kërkuar, gjë e cila nuk ka kosto.

Cilat janë afatet e kthimit të përgjigjeve mbi kërkesën për informim?

Afatet e kthimit të përgjigjeve mbi kërkesën për informim, sipas Ligjit, janë për sa vijon:

- jo më vonë se 10 ditë pune nga dita e dorëzimit të kërkesës, autoriteti publik duhet ta trajtojë, duke parashtruar informacionin e kërkuar sa më shpejt që të jetë e mundur;
- jo më vonë se 15 ditë pune nga dita e mbërritjes së kërkesës në autoritetin e parë, kur autoriteti publik që merr kërkesën për informim ia dërgon atë një autoriteti tjetër;

Të dyja këto afate mund të zgjaten me jo më shumë se 5 ditë pune, për një nga shkaqet e mëposhtme:

- a) nevoja për të kërkuar dhe shqyrtuar dokumente të shumta e voluminoze;
 - b) nevoja për t'i shtrirë kërkimet në zyra dhe mjedise që janë fizikisht të ndara nga zyra qendrore e autoritetit;
 - c) nevoja për t'u konsultuar me autoritete të tjera publike përpara marrjes së një vendimi për plotësimin ose jo të kërkesës.
- Në çdo rast, mostrajtimi i kërkesës për informim nga nëpunësi civil brenda afateve

të sipërpërmendura do të konsiderohet refuzim.

3.2 Kur kufizohet e drejta për informim?

Ligji për të Drejtën e Informimit parashikon se e drejta e informimit mund të kufizohet në rast se është e domosdoshme, proporcionale dhe nëse dhënia e informacionit dëmton interesat e mëposhtëm:

- a) të drejtën për një jetë private;
- b) sekretin tregtar;
- c) të drejtën e autorit;
- ç) patentat.

Po kështu e drejta e informimit kufizohet në rast se është e domosdoshme, proporcionale dhe nëse dhënia e informacionit shkakton një dëm të qartë dhe të rëndë ndaj interesave të mëposhtëm:

- sigurinë kombëtare, sipas përkufizimit të bërë nga legjislacioni për informacionin e klasifikuar;
- parandalimin, hetimin dhe ndjekjen e veprave penale;
- mbarëvajtjen e hetimit administrativ në kuadër të një procedimi disiplinor;
- mbarëvajtjen e procedurave të inspektimit dhe auditimit të autoriteteve publike;
- formulimin e politikave monetare dhe fiskale të shtetit;
- barazinë e palëve në një proces gjyqësor dhe mbarëvajtjen e procesit gjyqësor;
- këshillimin dhe diskutimin paraprak brenda ose midis autoriteteve publike për zhvillimin politikave publike;
- mbarëvajtjen e marrëdhënieve ndërkombëtare ose ndërqeveritare.

Nëse kufizimi prek vetëm një pjesë të informacionit të kërkuar, pjesa tjetër nuk i refuzohet kërkuesit.

Autoriteti publik tregon qartë pjesët e dokumentacionit përkatës që janë refuzuar, si dhe në bazë të cilit argument ligjor është bërë refuzimi.

Në qoftë se kërkesa për informim nuk e përcakton formatin në të cilin kërkohet informacioni, ai jepet në mënyrën më të efektshme dhe me koston më të ulët për autoritetin publik. Autoriteti publik bën të mundur që informacioni, i cili i është dhënë të paktën një herë një kërkuesi, të bëhet i disponueshëm në mënyrën më praktike të mundshme për të gjithë personat e tjerë që mund ta kërkojnë në të ardhmen.

3.3 Ankimimi nëse nuk ofrohet informacionin i kërkuar:

Qytetarët kanë të drejtë të ankohen edhe në rastet kur i refuzohet përgjigja, si dhe në rastet kur nuk merr informacionin që kërkon. Në këto raste, qytetari duhet të bëjë ankesë administrative pranë Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

Si të ankoheni tek Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale?

Shkarkoni formatin e ankesës në faqen e internetit të institucionit, bëni një ankesë me shkrim dhe dërgojeni pranë Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale me:
a) email; b) dorazi c) postë.

Ankimimi administrativ pranë Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale bëhet brenda 30 ditëve nga:

1. Data kur ankuesika marrë njoftimin dhe refuzimin e informacionit
2. Data e kalimit të afatit për dhënien e informacionitë parashikuar në ligjin për të drejtën e informimit

Komisioneri merr vendim për ankesën brenda 15 ditëve pune nga dita e dorëzimit të saj.

Mosrespektimi i dispozitave të Ligjit për të drejtën e Informimit, sjell përgjegjësi administrative, sipas rasteve të parashikuara në nenin 18 të Ligjit.

Çfarë vendos Komisioneri pas vlerësimit të ankesës suaj?

- Pranimin e kërkesës dhe urdhërimin e institucionit për të dhënë informacionin e kërkuar ose ndëshkon me gjobë kundër titullarit që ka penguar dhënien e informacionit.
- Mospranimin e kërkesës kur nuk është respektuar afati ose forma e paraqitjes
- Rrëzimin e ankesës, pjesërisht ose tërësisht.

Kërkuesi ose autoriteti publik ka të drejtë ta ankimojë vendimin e Komisionerit në gjykatën administrative kompetente.

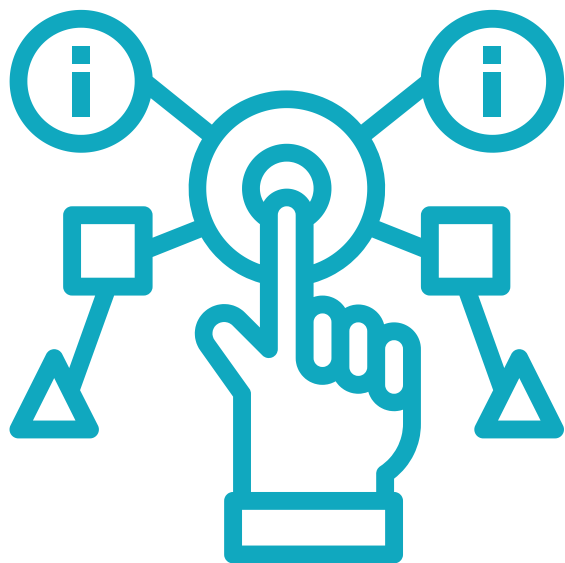
*Formati i ankesës tek komisioneri për të Drejtën e Informimit gjendet në Aneksin 2.

A ka sanksione kundër autoriteteve publike që shkelin ligjin për të drejtën e informimit?

Ligji parashikon se moszbatimi i dispozitave të tij konsiderohet kundërvajtje administrative.

Në rastet kur Komisioneri konstaton shkelje të së drejtës për informim, atëherë vendosen gjoba të drejtpërdrejta ndaj titullarit të institucionit, koordinatorit të së drejtës së informimit apo për çdo nëpunës përgjegjës për mosdhënie informacioni.

IV. Informimi pa Kërkesë Programi i Transparencës

Ligji 119/2014 detyron autoritetet publike për të përgatitur, publikuar dhe përditësuar programin e transparencës duke synuar rritjen e aksesit në informacione zyrtare.

Qasja proaktive në informacionin zyrtar përmes përdorimit të faqeve zyrtare të internetit mundëson akses maksimal, në njëjtën kohë, për numër të papërcaktuar subjektsh apo qytetarësh. Kjo lehtëson barrën e sporteve, shkurton rradhët dhe rrit efikasitetin e administratës.

Institucionet publike duhet të jenë të detyruara të publikojnë në mënyrë proaktive informacionet e rëndësishme për publikun, pa detyruar këtë të fundit të bëjë kërkesa për informacion. Të gjitha institucionet publike duhet të publikojnë informacione për veprimtarinë e tyre, buxhetin, auditimet, prokurimet publike, vendimmarrjet etj. sikurse e kërkon ligji mbi të drejtën e informimit.

Në nenin 7 të ligjit 119/2014 “Për të drejtën e informimit” janë parashikuar të gjitha kategoritë e informacionit që duhet të përmbajë programi i transparencës, ndërsa

në nenin 6 është parashikuar që Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale (Komisioneri) miraton dhe shpërndan modele të programeve të transparencës për kategori të ndryshme të autoriteteve publike. Komisioneri, me Urdhrin Nr. 211, datë 10.09.2018, miratoi programin model të transparencës për njësitë e vetëqeverisjes vendore. Ky program transparence i dedikuar për njësitë e qeverisjes vendore u hartua nga IDM-ja në kuadër të projektit STAR2, dhe për të garantuar transparencë maksimale ka marrë në konsideratë jo vetëm Kushtetutën dhe Ligjin 119/ 2014 “Për të drejtën e informimit”, por edhe ligjin Nr. 139/2015 “Për Vetëqeverisjen Vendore”, ligjin Nr. 146/2014 “Për Njoftimin dhe Konsultimin Publik”, ligjin Nr. 68/2017 “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, si edhe ligjin Nr. 8548, datë 11.11.1999 Për Ratifikimin e “Kartës Evropiane të Autonomisë Vendore.

Referuar urdhërit të Komisionerit, duhej që bashkitë të kishin hartuar dhe miratuar programin e ri të transparencës brenda datës 1 janar 2019. Informacioni i publikuar pa kërkesë, apo siç njihet ndryshe transparencë proaktive, duhet të jetë në përputhje me parimet e mëposhtme:

- **Të jetë i aksesueshëm për të gjithë qytetarët** informacioni që ka të bëjë me veprimtarinë e institucionit, duke filluar me buxhetin, informacione mbi prokurimet publike, kuadrin ligjor ose rregullator, kontratat e koncesioneve, CV-të e punonjësve dhe subjektet që deklarojnë pasuritë e tyre, organigramën etj.

Ligjshmëria, transparenca dhe antidiskriminimi. Aksesimi në informacion duhet të sigurohet në përputhje me të gjithë kuadrin ligjor në fuqi, por duke i dhënë përparësi ligjit për të drejtën e informimit.

Ofrimi i informacionit falas. Tarifat e vendosura për vënien në dispozicion të informacionit publik konsiderohen si një pengesë për të aksesuar informacion publik. Për këtë arsye, transparenca proaktive mundëson që një pjesë e madhe e informacioni të bëhet publik në faqet e internetit, duke siguruar kështu akses falas për të gjithë qytetarët. Ndërsa në rastet kur informacioni i kërkuar është voluminoz, duhet të ofrohet kundrejt një tarife të përcaktuar.

Akses për këdo. Aksesimi në informacion duhet t'u ofrohet të gjithëve, duke i dhënë gjithashtu një fokus të veçantë grupeve më të prekura të shoqërisë dhe shtresave në nevojë (të varfërve, të papunëve, personave të marginalizuar, personave me aftësi të kufizuar, si dhe minoriteteve).

Është shumë e rëndësishme që informacioni i vënë në dispozicion të qytetarëve të jetë:

- i plotë,
- i saktë;
- i përditësuar;
- i lehtë për t'u shqyrtuar;
- i kuptueshëm;
- lehtësisht i aksesueshëm;
- në përputhje me dokumentet origjinale të institucionit përkatës;
- lehtësisht i përdorshëm.

Programi i Transparencës përmban kategoritë e informacionit që duhet të bëhen publike pa kërkesë, të grupuara në 7 fusha si më poshtë:

1. Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë
2. Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare
3. Për kërkesat për informim
4. Shërbime publike
5. Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore
6. Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje
7. Informacion tjetër

Për secilën prej fushave të mësipërme është detajuar lista e dokumenteve, si dhe baza ligjore e rregullatore përkatëse. Në mënyrë të detajuar lista e dokumentacionit që duhet të publikohet në programin e transparencës, gjendet në Aneksin I. Duhet theksuar se programi i transparencës mund të rishikohet një herë në pesë vjet, ndërsa përditësimi i tij duhet të bëhet rregullisht.

Si mund ta gjej informacionin që kërkoj në Programin e Transparencës ?

Shembuj:

Cilët janë anëtarët e Këshillit Bashkiak?

- Shko te fusha Nr. 1

Cilat janë standardet dhe procedurat që duhen ndjekur për të bërë kërkesë për informim dhe ankimim?

- Shko te fusha Nr. 3

Çfarë shërbimesh ofron bashkia ime?

- Shko te fusha Nr. 4

Ku mund të gjej informacion në lidhje me vendimet e këshillit të bashkisë?

- Shko te fusha Nr. 5

Dua të marr pjesë në një konsultim publik mbi projektbuxhetin e bashkisë. Ku mund ti marr vesh afatet dhe vendodhjen ku bëhet konsultimi?

- Shko te fusha Nr. 6

4.1 Kategoritë e Informacionit në Programin e Transparencës

Për të rritur aksesin në informacion në nivel vendor, veçanërisht për komunitetet më të varfra, autoritetet vendore duhet të adoptojnë dhe të përditësojnë Programin e Transparencës, i cili duhet të përgatitet sipas formatit standart të aprovuar nga Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

Për t'i bërë më të thjeshtë, të kuptueshëm, të aksesueshëm dhe të përdorshëm të 16 kategoritë e informacionit, të parashikuar shprehimisht në nenin 7 të ligjit Nr.119/2014 "Për të Drejtën e Informimit", janë përshtatur me kontekstin e vetëqeverisjes vendore; me misionin, detyrat, funksionet dhe kompetencat e bashkisë. Në këtë optikë tabela përmbledhëse e Programit është ndarë në 7 fusha kryesore:

Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë është **fusha e parë** e programit dhe përfshin kategoritë e informacionit që bëhen publik pa kërkesë të përcaktuar nga neni 7 (pika: a; d; g; ç, dh) i ligjit 119/2014. Kjo fushë iu ofron qytetarëve informacion për ndarjen administrativo-territoriale, njësitë administrative përkatëse dhe nën-ndarjet e tyre, për misionin dhe funksionet e bashkisë, për organet e zgjedhura, për administratën e bashkisë, për statistikën vendore, për mekanizmat monitorues dhe të kontrollit si dhe për të drejtën e kërkesës, ankesave dhe vërejtjeve të qytetarëve që lidhen me veprimet ose mosveprimet e organeve dhe administratës së bashkisë.

Fusha e dytë, e titulluar Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare, është nga fushat më kryesore të Programit dhe përfshin kategoritë e informacionit të përcaktuar nga neni 7 (pika: dh; e; ë) i ligjit 119/2014.

Shembuj:

Dua të di më shumë për projektet, nismat dhe veprimtarisë e bashkisë në kuadrin e integritetit në BE?

- Shko te fusha Nr. 7

Dua të kem informacion mbi kontratat publike?

- Shko te fusha Nr. 4

Cilat janë taksat dhe tarifatat vendore?

- Shko te fusha Nr. 2

Këto kategori informacioni janë përshtatur me kërkesat e ligjit Nr. 68/2017 "Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore". Në këtë fushë përfshihen informacione që kanë të bëjnë me planin strategjik të zhvillimit të bashkisë, me programin buxhetor afatmesëm vendor, me paketën fiskale (taksa dhe tarifa), me buxhetin vjetor, me zbatimin, monitorimin, mbikëqyrjen dhe auditimin e buxhetit, me donacionet si dhe shitjen ose dhënien me qira të pronave dhe asetëve.

Për kërkesat për informim përbën **fushën e tretë** dhe përfshin vendosjen në dispozicion të qytetarëve të informacionit që ka të bëjë me procesin, procedurat, format dhe afatet e kërkesës për informim. Përmbledhja e katër kategorive të informacionit të përcaktuar në nenin 7 (pika c; ç; i; dhe k) të ligjit nr. 119/2014 në një fushë të vetme lehtëson aksesin e qytetarëve për këto kategori informacioni, i orienton dhe udhëzon ato se si mund të bëjnë një kërkesë për informim si dhe u krijon mundësi qytetarëve dhe grupeve të tjera të interesit të vlerësojnë dhe monitorojnë në tërësi këto katër kategori informacioni.

Një nga përgjegjësitë kryesore të bashkisë është ofrimi i shërbimeve publike duke përdorur instrumente të përshtatshme për të siguruar aksesin, cilësinë, sasinë dhe koston e përballueshme nga të gjithë grupet e komunitetit. Në këtë kontekst, **fusha e katërt** – Shërbimet Publike - është mbi shërbimet që ofron bashkia dhe përfshin kategoritë e informacionit të përcaktuar në nenin 7 (pika f; j, ë dhe pjesërisht pika a) të ligjit 119/2014. Nëpërmjet kësaj fushe vihet në dispozicion të qytetarëve informacioni për shërbime publike që ofron bashkia, llojet e shërbimeve, instrumentet e administrimit, kontratat publike, strukturat përgjegjëse, procedurë e ankimimit në lidhje me kontratat publike, standardet, treguesit, procedurat për të përfituar shërbimet si dhe procedurat e ankesës dhe vërejtjes në lidhje me shërbimet.

Në **fushën e pestë** bashkia paraqet legjislacionin dhe aktet e brendshme rregullatore, informacionin e përcaktuar në nenin 7, pika b të ligjit. Kjo fushë u ofron qytetarëve informacion për legjislacionin, politikën, vendimet, urdhëresat dhe urdhrat karakter normativ të organeve të bashkisë. Për të lehtësuar qasjen në informacion, fusha e legjislacionit është ndarë sipas funksioneve.

Në hyrje të Kartës Evropiane për Autonominë Vendore përcaktohet se “e drejta e qytetarëve për të marrë pjesë në drejtimin e çështjeve publike bën pjesë në parimet demokratike të përbashkëta”. Kjo e drejtë e qytetarëve mundësohet nga ligji Nr. 139/2015 “Për Vetëqeverisjen Vendore”, ligji Nr. 146/2014 “Për Njoftimin dhe Konsultimin Publik” dhe në Program është paraqitur si fushë më vete dhe përfaqëson fushën e **gjashtë të saj**, e cila vendos në dispozicion të qytetarëve informacion në lidhje me procesin, procedurat, kuadrin rregullator vendor, listën e akteve vendore që i nënshtrohen konsultimit publik dhe nismat qytetare.

Në **fushën e shtatë** bashkia vë në dispozicion të qytetarëve informacion të ndryshëm të tillë si: proceset e integritetit evropian (programet dhe projektet); shoqëria civile; raporte, studime dhe vlerësime të ndryshme, veçanërisht ato në lidhje me vlerësimin e transparencës etj; vet-organizimi komunitar.

4.2 Procesi i përgatitjes dhe zbatimit të programit të transparencës

- Përgatitja

Procesi i përgatitjes së projekt-programit të transparencës është udhëhequr nga Kryetari i Bashkisë. Në këtë fazë është marrë parasysh Programi modeli i miratuar nga Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale (i miratuar me urdhër nr.211 datë 10/09/2018), i cili është përshtatur me specifikat e njësive të vetëqeverisjes vendore me qëllim për të garantuar njohjen maksimale të qytetarëve me informacionin publik nga ana e bashkisë dhe vënien në dispozicion pa kërkesë të sa më shumë informacioneve, në mënyrë që të pakësohet nevoja për kërkesa individuale për informacion. Janë zhvilluar [...] takime konsultuese me aktorë të shoqërisë civile, medias, biznesit dhe qytetarë për të marrë mendime, sugjerime dhe rekomandime me qëllim që Programi i Transparencës të jetë sa më afër nevojave dhe preferencave të tyre.

- Miratimi

Bazuar në nenin 9, 15 dhe 18/3 të ligjit Nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”, në nenin 4 të ligjit Nr. 119/2014 “Për të drejtën e informimit” si dhe në modelin e miratuar nga Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale (modeli i miratuar me urdhër nr 121 .datë 10/09/2018, Këshilli bashkiak me vendim nr....., datë...../..... ka miratuar Programin e Transparencës së bashkisë.

- Publikimi

Brenda 10 ditëve nga data e miratimit nga ana e Këshillit Bashkiak, Programi i Transparencës publikohet (i) në faqen zyrtare të internetit të bashkisë (www.xxxxxxx.gov.al) në një menu të veçantë të titulluar “Programi i Transparencës” (linku) (ii) në vendet e caktuara për njoftimet publike të bashkisë, njësive administrative dhe njësive të varësisë [citohen adresat e vendeve].

- Zbatimi

Kryetari i bashkisë është përgjegjës për zbatimin e përditshëm të Programit të Transparencës. Në ushtrim të kësaj përgjegjësie, Kryetari i bashkisë me urdhër nr..., datë.../.../201... ka caktuar [emër mbiemër], Koordinator për të drejtën e informimit si dhe detyrat dhe përgjegjësitë e tij/saj. Me urdhër nr..., datë.../.../201... ka caktuar [emër mbiemër], Koordinator për njoftimin dhe konsultimin publik si dhe detyrat dhe përgjegjësitë e tij/saj. Me urdhër nr..., datë.../.../201.. ka miratuar Rregulloren e Administratës së bashkisë [linku] e cila në nenin ka përcaktuar procedurat, detyrat dhe përgjegjësitë e administratorit të faqes zyrtare të internetit të bashkisë për publikimin dhe përditësimin e Programit të Transparencës. Në nenin janë përcaktuar procedurat, detyrat dhe përgjegjësitë e çdo strukture të administratës për publikimin dhe përditësimin e Programit të Transparencës dhe në nenin janë përcaktuar procedurat e trajtimit të kërkesave për informim.

V. Strukturat për Informacion dhe Monitorim mbi të Drejtën për Informim

Monitorimi është një fazë dhe proces mjaft i rëndësishëm i cili ka dy dimensione, atë të vlerësimit dhe të mbikëqyrjes nga institucionet publike dhe nga aktorët jo-publikë.

KDIMDP- Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale (KDIMDP) është autoriteti përgjegjës, i pavarur, që mbikëqyr dhe monitoron, të drejtën për informim të individëve si dhe shqyrton ankimet administrative.

Kryetari i bashkisë vlerëson dhe mbikëqyr të gjithë procesin e zbatimit të programit të transparencës nga ana e administratës së bashkisë, njësive administrative dhe njësive të varësisë. Monitorimi i zbatimit të Programit të Transparencës do të bëhet jo më pak se njëherë në vit nga ana e këshillit dhe kryetarit të bashkisë nëpërmjet përdorimit të sistemit të matjes që shoqëron Programin model.

Koordinatorët e së drejtës për informim, dhe rastet kur mbajnë përgjegjësi administrative Në çdo autoritet publik, titullari cakton një prej nëpunësve si koordinator për të drejtën e informimit,

detyra e të cilit është mbikëqyrja e përgjigjeve të autoriteteve ndaj kërkesave për informacion. Koordinatori nxit zbatimin e së drejtës për informim në nivel vendor.

Këshilli Bashkiak mbikëqyr informimin e publikut nga ana e bashkisë duke analizuar dhe vlerësuar shkallën e zbatimit të rregullave që ai vetë ka vendosur për këtë qëllim.

Aktorët jo-publikë përfshihen organizatat e shoqërisë civile, media, biznesi, qytetarët dhe grupe të ndryshme interesi, kanë një rol të rëndësishëm si mbikëqyrës dhe monitorues të zbatimit të Programit të Transparencës. Këta aktorë shërbejnë si instrumenta efektiv për të ushtruar “presion” ndaj njësive të vetëqeverisjes vendore për më shumë llogaridhënie, apo për renditjen e bashkive sipas nivelit të transparencës, duke nxitur në këtë mënyrë konkurrencën mes tyre.

Pjesëmarrja e publikut në qeverisje lidhet ngushtë me hapjen dhe transparencën e institucioneve publike. Njëkohësisht, niveli i pjesëmarrjes së publikut në qeverinë lokale shpesh përdoret si indikator për të vlerësuar nivelin e demokracisë vendore. Në këtë këndvështrim, institucionet vendore duhet jo vetëm të ftojnë qytetarët për të marrë pjesë, por duhet ti sigurojnë atyre hapësira të mjaftueshme për të ndarë ide, për tu ankuar, diskutuar me ta çështjet që kanë të bëjnë me përmirësimin e jetës dhe mirëqenies së komuniteteve lokale.[5] Institucionet vendore duhet të sigurojnë mekanizma mundësues për një dialog të vazhdueshëm, duke i përfshirë qytetarët në proceset e vendimmarrëse.

[5] Advocacy Training & Resource Center. (2012) Pjesëmarrja Qytetare në Vendimmarrje në Nivel Lokal. Prishtinë: ATRC
Dibra, B. (2016). Udhëzues informativ ligjor. E drejta për informim në Shqipëri. Shkodër: Shoqata “Intelektualet e rinj, Shprese”

VI. KONSULTIMI PUBLIK

Konsultimi publik është marrja e mendimeve dhe sugjerimeve të palëve të interesuara për përmbajtjen dhe përmirësimin e projektaktit, nga momenti i publikimit të projektaktit deri në miratimin përfundimtar të tij. Çdo qytetar ka të drejtën e njohjes dhe pjesëmarrjes në procesin e konsultimit publik.

Në përputhje me dispozitat e parashikuara nga Ligji Nr. 146/2014 “Për Njoftimin dhe konsultimin publik” dhe nga Ligji Nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”, secili qytetar në territorin e njësisë ka të drejtë të paraqesë mendime, kërkesa, sugjerime, ndaj autoriteteve publike, gjatë procesit të hartimit të akteve normative apo gjatë ushtrimit të funksioneve të autoritetit publik. Mbi këtë parim, njësitë e vetëqeverisjes vendore garantojnë për publikun transparencën e veprimtarisë së tyre (neni 15/139) dhe se çdo akt i organeve të vetëqeverisjes vendore publikohet në faqen zyrtare të internetit të njësisë vendore dhe afishohet në vendet e caktuara nga njësia për njoftimet publike.

Përfitimet e konsultimit publik

- Procesi i konsultimit me publikun ofron mundësinë e përfshirjes së publikut në proceset vendimmarrëse dhe

politikëbërëse, pjesë e rëndësishme e demokracisë me pjesëmarrje

- Rrit interesin dhe angazhimin e qytetarëve në proceset vendimmarrëse duke kontribuar në nxitjen e qytetarisë aktive;
- Mundëson që një numër i madh personash dhe institucioneve të kontribuojnë në përgatitjen e legjislacionit, strategjive ose politikave me interes publik dhe krijon gjithashtu, mundësinë për t’u njohur me mendimet dhe sugjerimet e tyre nga organet publike që hartojnë këto projekte. Ky proces, lehtëson marrjen e vendimeve dhe politikave publike të informuara, të cilat janë më efektive, plotësojnë nevojat reale dhe reflektojnë vlerat e komunitetit.
- Mundëson pjesëmarrjen aktive të publikut dhe institucioneve publike për të përfituar një shkëmbim informacioni i cili rezulton në identifikim problemesh dhe dhënie zgjidhjesh të efektive për të dyja palët. Në këtë mënyrë, konsultimi orienton zyrtarët drejt hartimit të legjislacionit eficient dhe efektiv, duke garantuar një qeverisje transparente, të hapur e më përfaqësuese
- Konsultimi e bën dialogun efektiv dhe përmirëson politikat dhe përmbajtjen e akteve ligjore, duke rritur cilësinë e akteve ligjore apo të politikave të konsultuara.
- Siguron pranim më të gjerë të legjislacionit, strategjive dhe politikave, e për rrjedhojë, edhe lehtësim në zbatimin e tyre.

- Rrit nivelin e transparencës së organeve publike, duke mundësuar dhe nxitur gjithëpërfshirjen e publikut dhe palëve të tjera të interesuara në procesin e politikëbërjes dhe vendimmarrjes me interes të lartë publik.
- Ndërtimi i komunitetit – procesi i bashkëpunimit midis bashkisë dhe qytetarëve lokalë, organizatave të shoqërisë civile dhe komunitare dhe bizneseve lokale krijon një nivel më të fuqishëm të qeverisjes dhe zhvillon besueshmërinë të qytetarëve te institucionet.
- Vlerësohet si një ndër elementet e një qeverisjeje të hapur dhe transparente, duke përbërë një tregues matës për nivelin e demokracisë pjesëmarrëse

Në kuadër të këtyre nismave, në nëntor të vitit 2014, u miratua ligji nr. 146/2014 “Për njoftimin dhe konsultimin publik”.

6.1 Ligji për njoftimin dhe konsultimin publik

Bazuar në përgjegjësinë e organeve publike ndaj palëve të interesuara, ligji synon garantimin e një procesi konsultimi transparent, gjithëpërfshirës dhe efektiv, përsa u takon proceseve politikëbërëse dhe vendimmarrëse të hartimit të projektligjeve, dokumenteve strategjike si dhe politikave me interes të lartë publik (Neni 5)

Ligji nr. 146/2014 “Për njoftimin dhe konsultimin publik”, parashikon rregullat procedurale për njoftimin dhe konsultimin publik si një nga garancitë më të rëndësishme të pjesëmarrjes së qytetarëve në hartimin e legjislacionit. Ligji parashikon standarde të qarta sa i takon fushës së projektakteve që i nënshtrohen njoftimit dhe konsultimit publik dhe mbështetet tek

parimet e transparencës, efektshmërisë së vendimmarrjes së organeve publike, dhe përgjegjësisë së tyre ndaj palëve të interesuara.

Ligji rregullon marrëdhëniet për realizimin e procesit të konsultimit publik, në vendimmarrjet që i përkasin hartimit të projektakteve, të tilla si projektligje, dokumente strategjike kombëtare dhe lokale, si dhe politika me interes të lartë publik. Ligji synon transparencën e organeve publike, duke mundësuar dhe nxitur gjithëpërfshirjen e publikut dhe palëve të tjera të interesuara pa asnjë dallim, në procesin e politikëbërjes dhe vendimmarrjes me interes të lartë publik.

Detyrimi për njoftimin dhe konsultimin publik

Organet publike janë të detyruara të marrin të gjitha masat e nevojshme, në mënyrë që të krijojnë mundësi për pjesëmarrjen e publikut dhe të të gjitha palëve të interesuara në procesin e njoftimit e të konsultimit publik, përfshirë:

- a) publikimin në regjistrin elektronik të projektaktit, të njoftimit për konsultim dhe të dhënave të lidhura me konsultimin e projektakteve;
- b) publikimin në programin e transparencës, sipas ligjit nr. 119/2014 “Për të drejtën e informimit”, të planeve vjetore të organeve publike që lidhen me procesin e vendimmarrjes, në kuptim të këtij ligji;
- c) dhënien e informacionit në lidhje me procesin e njoftimit dhe të konsultimit publik në të gjitha fazat, duke filluar nga publikimi i projektaktit, marrja e komenteve dhe rekomandimeve për përmirësimin e tij, organizimi i debateve publike e deri te miratimi i aktit përfundimtar.

Cilat institucione kanë detyrimin për zhvillimin e procesit të konsultimit publik?

Sipas ligji (Neni 1 dhe neni 2, pika 9 e ligjit nr. 146/2014.), detyrimin për konsultim gjatë procesit vendimmarrës dhe politikëbërës e ka çdo organ publik, përfshirë këtu:

- çdo organ të pushtetit qendror që kryen funksione administrative;
- çdo organ të enteve publike, në masën që ato kryejnë funksione administrative;
 - çdo organ të pushtetit vendor që kryen funksione administrative;
- çdo organ të Forcave të Armatosura e çdo strukturë tjetër, për aq kohë sa këto kryejnë funksione administrative si dhe
- çdo person fizik ose juridik, të cilit i është dhënë me ligj, akt nënligjor ose çdolloj forme tjetër të parashikuar nga legjislacioni në fuqi e drejta e ushtrimit të funksioneve publike.

6.2 Procedurat e njoftimit dhe konsultimit publik

Ligji për njoftimin dhe konsultimin publik parashikon në mënyrë të detajuar rregullat që duhet të ndjekin organet publike në procesin e njoftimit të projektakteve, mënyrën se si mund të realizohet njoftimi dhe marrja e komenteve apo rekomandimeve, si edhe përmbajtjen e këtyre njoftimeve.

Njoftimet për konsultimet publike

Njoftimet për konsultimet publike, sipas nenit 13 të ligjit 146/2014 “Për Njoftimin dhe Konsultimin Publik”, duhet të përmbajnë informacione të rëndësishme, të tilla si: arsyet e nevojshme për nxjerrjen e projekt-aktit, si dhe ndikimi që ai do të ketë; afati, vendi dhe mënyra me të cilën palët e interesuara paraqesin ose dërgojnë rekomandimet e tyre; adresa e kontaktit të koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik të organit publik për mbledhjen e rekomandimeve e të komenteve për projekt-aktin; vendi dhe data e organizimit

të takimit publik, në rastet kur organi publik vendos për organizimin e tij.

Pasi projektakti hartohet nga organi publik por ende nuk është miratuar prej tij, ky i fundit ka detyrimin t’i publikojnë projektaktet në një regjistër elektronik, i cili mund të aksesohet/shikohet nga të gjitha palët e interesuara në portalin e internetit në adresën: <http://konsultimipublik.gov.al>.

Ligji parashikon edhe mënyra të tjera për të informuar/njoftuar palët e interesuara për konsultimin publik, përkatësisht me anë të:

- Postës elektronike (e-mailit);
- Lajmërimin publik, i cili afishohet në ambientet e institucionit që e publikon;
- Lajmërimin në mediat audiovizive kombëtare, rajonale ose lokale;
- Botimit në gazetatat lokale ose në dy gazetatat më të lexuara në nivel kombëtar.

Njoftimi paraprak

Organi publik, në raste të veçanta, mund të mbledhë informacione dhe/ ose opinione paraprake nga grupet e interesit përpara se të nisë procesin e hartimit të aktit përkatës. Çdo palë e interesuar mund t’i përgjigjet njoftimit paraprak brenda afateve të parashikuara në këtë ligj, duke dorëzuar komente dhe rekomandime të cilat mund t’i vlejné dhe ta orientojné organin publik gjatë hartimit të tekstit të këtij projektakti.

Përmbajtja e njoftimit në lidhje me nismën vendimmarrëse

Personat ose palët që kanë interes për t’u konsultuar për projektaktin, pajisen me informacionin e nevojshëm për t’u krijuar atyre mundësinë të kontribuojnë në mënyrën më efektive të mundshme gjatë procesit të konsultimit publik. Para se të fillojë konsultimi publik, organi publik nismëtar duhet të informojë palët e interesuara minimalisht për:

- Arsyet përse po ndërmerret nisma dhe ndikimin që ajo do të ketë;

- Afatin, vendin dhe mënyrën me të cilën palët e interesuara mund të dërgojnë mendimet ose rekomandimet e tyre;
- Kontaktet e koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik, i cili është përgjegjës për mbledhjen e rekomandimeve;
- Vendin dhe datën e organizimit të takimit publik, kur organi publik vendos ta zhvillojë konsultimin në këtë formë;
- Në varësi të kompleksitetit, volumit dhe karakteristikave të tjera të projektaktit, krahas dokumenteve përkatëse, sigurohen shpjegime për qëllimin, problemet që do të trajtohen, idetë e përgjithshme, ndryshimet kryesore dhe/ose alternativat e mundshme dhe, për aq sa është e mundur, studime apo analiza që janë kryer për hartimin e projektaktit.

Publikimi i akteve

Ligji detyron gjithashtu që aktet e këshillit të publikohen në faqen zyrtare të internetit dhe afishohen në vende publike, të caktuara nga këshilli me akses të lirë publik, brenda territorit të njësisë vendore, etj

Planet vjetore që lidhen me procesin e vendimmarrjes

Njoftimin për projektaktin për të cilin ne kemi interes duhet ta marrim pa filluar ende hartimi i tyre. Çdo organ publik ka detyrimin që në programet e transparencës, të cilat vijnë si një detyrim i ligjit nr. 119/2014 "Për të drejtën e informimit", të publikojnë gjithashtu planet vjetore që lidhen me procesin e vendimmarrjes. Këto plane duhet të publikohen para se të fillojë procesi i hartimit të projektakteve dhe aty duhet të pasqyrohen nismat që do të ndërmerren në vitin pasardhës.

Personat apo palët që kanë interes të njoftohen dhe konsultohen

Ligji parashikon se personat apo palët që kanë interes të njoftohen dhe konsultohen

në hartimin e projektakteve janë:

- a) organet publike;
- b) shtetasit e Republikës së Shqipërisë dhe grupet e interesit;
- c) persona fizik të huaj me vendqëndrim të përhershëm në Shqipëri, si dhe personat juridik të huaj të regjistruar në vendin tonë;

Palët e interesuara në procesin e njoftimit dhe konsultimit publik kanë të drejtë:

- të kërkojnë informacion për procesin e njoftimit e të konsultimit publik, përfshirë aksesin në projektakt;
- t'u propozojnë organeve publike fillimin e procedurës për hartimin dhe miratimin e projektakteve, sipas planit vjetor të procesit të vendimmarrjes, publikuar nga organi publik;
- t'u dorëzojnë organeve publike komente dhe rekomandime për projektaktet që janë në proces të njoftimit e të konsultimit publik (shih nenin 9 të ligjit nr. 146/2014)

Mënyrat dhe afatet për zhvillimin e konsultimit publik

Palët e interesuara mund t'i dërgojnë mendimet dhe rekomandimet e tyre brenda një afati prej 20 ditësh pune, nga data e njoftimit paraprak ose nga data e njoftimit dhe konsultimit publik. Ligji nuk e parashikon shprehimisht formën e kërkuar për dërgimin e mendimeve dhe të rekomandimeve.

Megjithatë, forma e shkruar në letër ose në rrugë elektronike e dhënies së kontributit në konsultimin publik garanton më shumë qartësi dhe saktësi të shprehjes së mendimeve nga palët e interesit. Mënyrë tjetër e konsultimit është nëpërmjet zhvillimit të takimeve publike me palët e interesuara, të cilat organizohen nga organi që harton projektaktin. Është organi publik ai që vlerëson nëse do të zhvillohet apo jo takim publik, rast pas rasti, nisur nga rëndësia që ka projektakti.

Palëve të interesuara, të ftuara për të marrë pjesë në takimet publike, u jepet koha e nevojshme për përgatitje. Në çdo rast, ato informohen jo më pak se 20 ditë pune përpara takimit publik, duke u vënë në dispozicion kopje të projektaktit që do të diskutohet. Në çdo takim publik mbahet procesverbal, i cili arkivohet pranë organit publik. Nëse vlerësohet e nevojshme, takimi publik mund të regjistrohet. Procesverbalet dhe regjistrimet e takimeve publike mund të bëhen publike sipas kërkesës së paraqitur, në përputhje me legjislacionin në fuqi për të drejtën e informimit mbi dokumentet zyrtare.

Organi publik, me nismën e tij, mund të vendosë zgjatjen e afatit të konsultimit publik deri në 40 ditë, kur vlerëson se projektaktet janë veçanërisht komplekse ose të rëndësishme. Organi publik ka të drejtë të zgjasë afatin e dërgimit të komenteve ose mund të ripërsërisë fazën e marrjes së komenteve dhe rekomandimeve kur: - çmon se nuk është i kënaqur me cilësinë e komenteve; - me komentet dhe rekomandimet që janë dhënë janë trajtuar çështje të reja, të rëndësishme që nuk kanë qenë pjesë e këshillimit fillestar.

Mbledhje të hapura për publikun

Në rastet kur organi publik vendos zhvillimin e takimeve publike, për shkak të rëndësisë që paraqet projektakti dhe interesit të lartë publik, ai duhet të bëjë njoftimin në lidhje me këtë, me qëllim që palët e interesuara të kenë mundësi të marrin pjesë dhe të paraqesin opinionet e tyre.

Ligji detyron Këshillin Bashkiak të zhvillojë mbledhje të hapura për publikun, të bëjë publike rendin e ditës me akses informimi nga qytetarët, si dhe të mundësojë konsultime midis bashkisë e këshillit, midis bashkisë dhe komunitetit, midis këshillit dhe grupeve të interesit. Procesi i këshillit me publikun (neni 18/139) bëhet në çdo rast “sipas mënyrës së përcaktuar në rregulloren e këshillit, duke përdorur një nga format e nevojshme, si takimet e hapura me banorët e grupet e interesit, takime me specialistë, me institucione të interesuara dhe organizata jofitimprurëse ose nëpërmjet marrjes së nismës për organizimin e referendumeve vendore”.

Njoftimi bëhet jo më pak se 20 ditë pune përpara takimit, si dhe palëve iu vendoset në dispozicion edhe një kopje e projektaktit. Takimet për konsultimin publik janë të hapura, pjesëmarrësit kanë të drejtën të shprehin opinionet në lidhje me projektaktin. Gjatë takimeve mbahet procesverbal, si dhe, nëse konsiderohet e nevojshme, takimi mund të regjistrohet. Çdo person ka të drejtë të kërkojë t'i vihen në dispozicion procesverbalet e mbajtura apo regjistrimet e takimeve

Regjistri elektronik për njoftimin dhe konsultimin publik

Për të garantuar transparencën dhe pjesëmarrjen e publikut në proceset politikëbërëse dhe vendimmarrëse nga bashkia, është i rëndësishëm miratimi dhe zbatimi i të gjitha rregullave të parashikuara nga ligji për njoftimin dhe konsultimin publik mbi aktet e miratuara prej saj. Kështu, sipas ligjit për konsultimin publik, çdo projekt-akt publikohet në regjistrin elektronik për njoftimin dhe konsultimin publik. Ky regjistër është i disponueshëm në një faqe zyrtare interneti, e cila shërben si një pikë qendrore konsultimi.

Nëpërmjet këtij regjistri sigurohet akses dhe ofrohet një mundësi komunikimi e të gjitha palëve të interesuara me organin publik. Kjo formë siguron dhe forcon barazinë për sa i përket aksesit në informacion dhe shërbim, duke pasur gjithashtu në vëmendje nevojat specifike për persona apo grupime të caktuara.[6]

Shqyrtimi i komenteve dhe rekomandimeve të dhëna gjatë konsultimit publik Të gjitha rekomandimet grumbullohen nga koordinatori i njoftimit dhe konsultimit publik të organit publik përkatës. Grumbullimi i rekomandimeve bëhet në mënyrë të strukturuar dhe transparente. I takon organi publik përgjegjës për hartimin e projektaktit të vlerësojë pranimin ose refuzimin e mendimeve dhe rekomandimeve të dhëna nga palët e interesuara të konsultuara. Ajo çka vjen si risi dhe detyrim ligjor në këtë proces është se projektaktet shoqërohen me një përmbledhje të rekomandimeve të pranuar, sipas dispozitave të këtij ligji. Nëse rekomandimet e palëve të interesuara nuk janë pranuar, atëherë organi publik paraqet një përmbledhje të arsyeve për mospranimin e tyre në një nga format e njoftimit, të parashikuar në këtë ligj.

Raporte vjetore mbi transparencën në procesin e vendimmarrjes

Sipas nenit 20 të ligjit 146/2014 “Për Njoftimin dhe Konsultimin Publik”, përcaktohet se organet publike janë të detyruara të hartojnë dhe të publikojnë raporte vjetore mbi transparencën në procesin e vendimmarrjes. Këto raporte janë të detyrueshme dhe duhet të përfshijnë informacione si: numri i akteve të miratuara nga bashkia, numri i përgjithshëm i rekomandimeve të marra nga palët e interesuara, numri i rekomandimeve dhe i komenteve të

pranuar e të refuzuara gjatë procesit të vendimmarrjes dhe numri i takimeve publike të organizuara.

6.3 Koordinator i për konsultimin publik

Bashkitë, sipas kuadri ligjor, janë të detyruar të garantojnë pjesëmarrjen publike në procesin e vendimmarrjes dhe të caktojne koordinatoren për njoftimin dhe konsultimin publik. Koordinator i për njoftimin dhe konsultimin publik, sipas ligjit, ka një rol të rëndësishëm dhe detyra të mirëpërcaktuara në procesin e realizimit të njoftimeve dhe konsultimeve publike.

Çdo institucion shtetëror cakton një person si koordinatort e njoftimit dhe konsultimit publik, i cili bën bashkërendimin dhe administrimin e përgjithshëm të këtij procesi. Ai është personi përgjegjës për gjithë mbarëvajtjen e njoftimit dhe konsultimit publik, si dhe shërben si pikë kontakti pranë çdo institucioni shtetëror. Të gjitha rekomandimet grumbullohen nga koordinatori i njoftimit dhe konsultimit publik të organit publik përkatës. Grumbullimi i rekomandimeve bëhet në mënyrë të strukturuar dhe transparente.

6.4 Masat që merren për mosrespektimin e detyrimeve ligjore në procesin e konsultimit?

Kjo e drejtë mund të ushtrohet nëse palët vlerësojnë se organi publik ka cenuar të drejtën e tyre për njoftim dhe konsultim publik apo kur nuk janë respektuar afatet e parashikuara për njoftimin dhe dhënien e mendimit. Ankimi bëhet pranë:

- titullarit të organit publik përgjegjës për procesin e njoftimit dhe konsultimit publik, kur projektakti nuk është miratuar ende apo

[6] Neni 7 i ligjit.

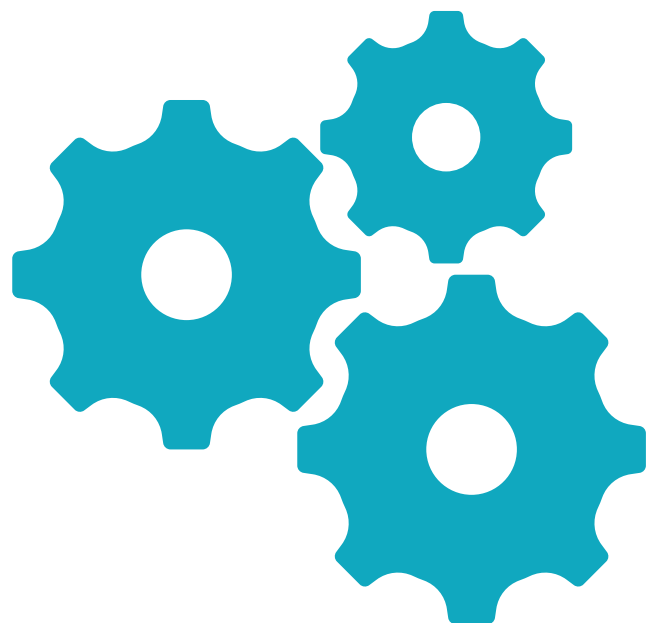
- komisionerit për të drejtën e informimit dhe mbrojtjen e të dhënave personale, brenda 30 ditëve nga data e miratimit të aktit (Neni 21 i ligjit nr. 146/2014.).

Mbi bazën e ankesës, organi publik përgjegjës duhet të marrë masa të menjëhershme për korrigjimin dhe reflektimin e vërejtjeve të paraqitura nga palët e interesuara. Në çdo rast, autoriteti publik njofton palën e interesuar për masat e marra dhe e fton të japë komentet dhe rekomandimet për projektaktin. Ndërsa, kur ankimi bëhet pranë komisionerit për të drejtën e informimit dhe mbrojtjen e të dhënave personale, ky i fundit, me marrjen e ankesës, i kërkon ankuesit dhe organit publik kundër të cilit është bërë ankesa të paraqesin parashtrime me shkrim brenda 10 ditëve.

Ndaj personave përgjegjës parashikohet edhe përgjegjësi administrative. Nëse në përfundim të shqyrtimit të një ankimi Komisioneri arrin në përfundimin që ka shkelje të dispozitave të ligjit, ai i propozon organit publik përgjegjës marrjen e masave administrative ndaj personit/personave përgjegjës, në përputhje me legjislacionin për shërbimin civil në fuqi (Neni 21 i ligjit nr. 146/2014)

VII. INSTRUMENTI I VLERËSIMIT TË TRANSPARENCËS PROAKTIVE DHE REAKTIVE

Instrumenti i Vlerësimit së Transparencës analizon në total 15 tregues të transparencës (5 indikatorë në fushën e 7-të të PT-së dhe 10 indikatorë në në fushën e 6-të të PT-së).

Qëllimli i këtij instrumenti është matja dhe raportimi në mënyrë periodike e nivelit të transparencës të secilës bashki.

Më konkretisht indikatorët që do të vlerësohen janë :

Fusha VII - Informacion tjetër	
Nënfusha	Indikatorët (5)
1. Bashkia në proceset e integritimit evropian	a. Të dhëna mbi projektet, nismat dhe veprimtarisë e bashkisë në kuadrin e integritimit në BE
2. Bashkia dhe shoqëria civile	b. Në tërësi të dhëna për grupet e interesit
	c. Të dhëna për OJF-të, përfaqësuesit e medias, biznesit
	d. Shërbimet që ofrohen nga organizata të ndryshme
	e. Nismat advokuese, lobuese dhe monitoruese nga shoqëria civile

Fusha VI - Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje	
Nënfusha	Indikatorët (10)
1. Të dhënat e koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik	1. Emër mbiemër i koordinatorit
	2. Adresa postare/elektronike të tij
2. Plani vjetor për procesin e vendimmarrjes me pjesëmarrje	3. Aktet që do të konsultohen
	4. Mënyrat e konsultimit
	5. Afatet
5. Njoftimi për nismën vendimmarrëse me pjesëmarrje	6. Projektakti, relacioni shpjegues dhe dokumentat shoqërues të tij
	7. Arsytet e nevojshme për nxjerrjen e projektaktit, si dhe ndikimi që ai do të ketë
	8. Afati, vendi dhe mënyra me të cilën palët e interesuara paraqesin ose dërgojnë rekomandimet e tyre;
	9. Adresa e kontaktit të koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik të bashkisë ose të strukturës përgjegjëse për mbledhjen e rekomandimeve e të komenteve për projektaktin;
	10. Vendi dhe datë e organizimit të takimit publik në rastet kur bashkia vendos për organizimin e tij

Secili indikator paraqet një dokument apo informacion i cili duhet të publikohet nga bashkitë dhe të jetë lehtësisht i aksesueshëm për qytetarët. Gjithashtu, indikatorët synojnë të masin nivelin e transparencës së bashkive, si dhe shërbejnë për të vlerësuar gatishmërinë e zyrtarëve vendorë për të qenë të hapur ndaj qytetarëve dhe gjithëpërfshirës në vendimmarrje.

Çdo indikator mund të vlerësohet me 0, 1 dhe 2 pikë, në bazë të sasisë dhe cilësisë së informacionit që rezulton në lidhje me të nga monitorimi. Monitoruesi shënon me X vlerësimin përkatës, duke marrë në konsideratë faktin se vlerat që mund të marrin indikatorët janë:

- **Vlerësimi = 0** Informacioni nuk ekziston, apo ekziston thjesht si kategori informacioni në faqen e internetit të bashkisë, por nuk është i aksesueshëm; institucioni nuk kthen përgjigje
- **Vlerësimi = 1** Informacioni është pjesërisht i plotë;
- **Vlerësimi = 2** Kategoria e informacionit të publikuar është e plotë dhe e aksesueshme; informacioni i dërguar është i plotë.

Mëposhtme është paraqitur një ndarje e niveleve të transparencës në 5 grupime të mëdha:

1. transparencë e ulët;
2. transparencë pjesërisht e ulët;
3. transparencë mesatare;
4. transparencë pjesërisht e lartë;
5. transparencë e lartë.

Një sistem i tillë i shërben të gjithë aktorëve, duke filluar nga:

- bashkitë, pasi mundëson evidentimin e pikave të dobta dhe të forta për secilën bashki;
- Komisionerit, sepse i vë në dispozicion një instrument të unifikuar monitorimi në përputhje me Programin Model të Transparencës për njësitë e vetëqeverisjes vendore;
- aktorëve të tjerë si p.sh. OSHC-të apo mediave, të cilët duke monitoruar transparencën e institucioneve me anë të këtij instrumenti, ndikojnë në rritjen e llogaridhënies së bashkive.

7.1.Vlerësimi i Transparencës Proaktive

7.1.1 Programi i Transparencës

Sipas Urdhërit të Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale, Nr.211, datë 10.09.2018 “Për Miratimin e Programit Model të Transparencës për Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore”, brenda 10 ditëve nga data e miratimit nga ana e Këshillit Bashkiak, Programi i Transparencës publikohet (i) në faqen zyrtare të internetit të bashkisë në një menu të veçantë të titulluar “Programi i Transparencës” (linku)

Instrumenti i Vlerësimit së Transparencës ka për qëllim të realizojë një vlerësimin objektiv të dokumentacionit që duhet të publikohet në Programin e Transparencës, sipas parashikimeve të nenit 7 të ligjit Nr. 119/2014 “Për të drejtën e informimit” të grupuar në 15 indikatorë në fushën 6 & 7-të të PT-së.

7.1.2 Transparenca online- website, media sociale

Monitorimi i transparencës përfshin edhe vlerësimin e transparencës online, ku vlerësohet transparenca e informacionit të paraqitur në website të bashkive, media sociale. Faqet e internetit, që përfaqësojnë infrastrukturën bazë që mundëson publikimin proaktiv.

7.1.3 Transparencës përmes publikimit të informacionit në stendën e bashkive

Sipas Urdhërit të Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale, Nr.211, datë 10.09.2018 “Për Miratimin e Programit Model të Transparencës për Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore”, brenda 10 ditëve nga data e miratimit nga ana e Këshillit Bashkiak, Programi i Transparencës publikohet (ii) në vendet e caktuara për njoftimet publike të bashkisë dhe njësisive administrative.

7.2 Vlerësimi i Transparencës reaktive përmes kërkesave për informim

Sipas nenit 11 të Ligjit 119/2014, qytetarët kanë të drejtë të informohen dhe përmes kërkesave për informim. Kërkesa për informim bëhet me shkrim dhe dërgohet dorazi, me postë ose me postë elektronike, duke paraqitur saktë identitetin e kërkuarit dhe nënshkrimin e tij. Në çdo rast, kërkesa regjistrohet në Regjistrin e Kërkesave dhe Përgjigjeve, të parashikuar në nenin 8 të këtij ligji. 2. Në çdo rast, kërkesa për informim regjistrohet dhe për të caktohet një numër rendor. Numri rendor, së bashku me të dhënat e kontaktit të koordinatorit për të drejtën e informimit, i jepet kërkuarit që ka bërë kërkesën për informim.

Vlerësimi merr përsipër të vlerësojë transparencën në terren apo shkallën e gatishmërisë së bashkive për të dhënë informacion përmes kërkesave për informim (informimi aktiv). Për një qasje më gjithëpërfshirëse të vlerësimit të transparencës në tërësi, sugjerohet edhe vlerësimi i transparencës reaguese, pasi ajo ofron pamjen më të gjerë dhe të plotë të hapjes së institucionit ndaj publikut. Më konkretisht, ekspertët hartuan dhe dërguan 20 kërkesa për informim në bashkitëpërkatese, ku çdo kërkesë përmbante pyetje në lidhje me projektet, nismat dhe të dhënat për shoqërinë civile sipas 15 indikatorëve të përzgjedhur. Kërkesa për informim përmbante informacionin si më poshtë : a) emrin dhe mbiemrin e kërkuarit; b) adresën postare ose elektronike ku kërkohet të dërgohet informacioni; c) përshkrimin e informacionit që kërkohet; ç) formatin në të cilin preferohet informacioni; d) çdo të dhënë që kërkuari gjykon se mund të ndihmojë në identifikimin e informacionit të kërkuar.

INSTRUMENTI I VLERËSIMIT

Vlerësimi			
Informacioni nuk ekziston, apo ekziston thjesht si kategori informacioni, por nuk është i aksesueshëm;	Informacioni i publikuar është pjesërisht i plotë;	Kategoria e informacionit të publikuar është e plotë dhe e aksesueshme	Nr. i pikëve
V = 0	V = 1	V = 2	

A. TRANSPARENCA PROAKTIVE
Programi i Transparencës

Fusha VII Informacion tjetër

Nënfusha	Indikatorët (5)	Vlerësimi			
		V = 0	V = 1	V = 2	Nr. i pikëve
1. Bashkia në proceset e integritit evropian	1. Të dhëna mbi projektet, nismat dhe veprimtarisë e bashkisë në kuadrin e integritit në BE				
2. Bashkia dhe shoqëria civile	2. Në tërësi të dhëna për grupet e interesit				
	3. Të dhëna për OJF-të, përfaqësuesit e medias, biznesit				
	4. Shërbimet që ofrohen nga organizata të ndryshme				
	5. Nismat advokuese, lobuese dhe monitoruese nga				
Totali: (Max 10 pikë)					

Fusha VI - Pjesëmarrja qytetare në vendimarrje

Nënfusha	Indikatorët (10)	Vlerësimi			
		V = 0	V = 1	V = 2	Nr. i pikëve
1. Të dhënat e koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik	1. Emër mbiemër i koordinatorit				
	2. Adresa postare/elektronike të tij				
2. Plani vjetor për procesin e vendimarrjes me pjesëmarrje	3. Aktet që do të konsultohen				
	4. Mënyrat e konsultimit				
	5. Afatet				
5. Njoftimi për nismën vendimmarrëse me pjesëmarrje	6. Projektakti, relacioni shpjegues dhe dokumentat shoqërues të tij				
	7. Arsyet e nevojshme për nxjerrjen e projektaktit, si dhe ndikimi që ai do të ketë				
	8. Afati, vendi dhe mënyra me të cilën palët e interesuara paraqesin ose dërgojnë rekomandimet e tyre;				
	9. Adresa e kontaktit të koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik të bashkisë ose të strukturës përgjegjëse për mbledhjen e rekomandimeve e të komenteve për projektaktin;				
	10. Vendi dhe datë e organizimit të takimit publik në rastet kur bashkia vendos për organizimin e tij				

Totali: Max (20 pikë)

Totali Fusha 6+7 Max (30 pikë)

**B. TRANSPARENCA PROAKTIVE-
Website dhe Media Sociale**

Fusha VII Informacion tjetër

Nënfusha	Indikatorët (5)	Vlerësimi			
		V = 0	V = 1	V = 2	Nr. i pikëve
2. Bashkia dhe shoqëria civile	1. Të dhëna mbi projektet, nismat dhe veprimtarisë e bashkisë në kuadrin e integrimit në BE				
	2. Në tërësi të dhëna për grupet e interesit				
	3. Të dhëna për OJF-të, përfaqësuesit e medias, biznesit				
	4. Shërbimet që ofrohen nga organizata të ndryshme				
	5. Nismat advokuese, lobuese dhe monitoruese nga				
Totali: (Max 10 pikë)					

Fusha VI - Pjesëmarrja qytetare në vendimarrje

Nënfusha	Indikatorët (10)	Vlerësimi			
		V = 0	V = 1	V = 2	Nr. i pikëve
1. Të dhënat e koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik	1. Emër mbiemër i koordinatorit				
	2. Adresa postare/elektronike të tij				
2. Plani vjetor për procesin e vendimarrjes me pjesëmarrje	3. Aktet që do të konsultohen				
	4. Mënyrat e konsultimit				
	5. Afatet				
5. Njoftimi për nismën vendimmarrëse me pjesëmarrje	6. Projektakti, relacioni shpjegues dhe dokumentat shoqërues të tij				
	7. Arsytet e nevojshme për nxjerrjen e projektaktit, si dhe ndikimi që ai do të ketë				
	8. Afati, vendi dhe mënyra me të cilën palët e interesuara paraqesin ose dërgojnë rekomandimet e tyre;				
	9. Adresa e kontaktit të koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik të bashkisë ose të strukturës përgjegjëse për mbledhjen e rekomandimeve e të komenteve për projektaktin;				
	10. Vendi dhe datë e organizimit të takimit publik në rastet kur bashkia vendos për organizimin e tij				
Totali: Max (20 pikë)					
Totali Fusha 6+7 Max (30 pikë)					

**C. TRANSPARENCA PROAKTIVE-
Satendat e Bashkisë**

Fusha VII Informacion tjetër

Nënfusha	Indikatorët (5)	Vlerësimi			
		V = 0	V = 1	V = 2	Nr. i pikëve
2. Bashkia dhe shoqëria civile	1. Të dhëna mbi projektet, nismat dhe veprimtarisë e bashkisë në kuadrin e integrimit në BE				
	2. Në tërësi të dhëna për grupet e interesit				
	3. Të dhëna për OJF-të, përfaqësuesit e medias, biznesit				
	4. Shërbimet që ofrohen nga organizata të ndryshme				
	5. Nismat advokuese, lobuese dhe monitoruese nga				
Totali: (Max 10 pikë)					

Fusha VI - Pjesëmarrja qytetare në vendimarrje

Nënfusha	Indikatorët (10)	Vlerësimi			
		V = 0	V = 1	V = 2	Nr. i pikëve
1. Të dhënat e koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik	1. Emër mbiemër i koordinatorit				
	2. Adresa postare/elektronike të tij				
2. Plani vjetor për procesin e vendimarrjes me pjesëmarrje	3. Aktet që do të konsultohen				
	4. Mënyrat e konsultimit				
	5. Afatet				
5. Njoftimi për nismën vendimmarrëse me pjesëmarrje	6. Projektakti, relacioni shpjegues dhe dokumentat shoqërues të tij				
	7. Arsyet e nevojshme për nxjerrjen e projektaktit, si dhe ndikimi që ai do të ketë				
	8. Afati, vendi dhe mënyra me të cilën palët e interesuara paraqesin ose dërgojnë rekomandimet e tyre;				
	9. Adresa e kontaktit të koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik të bashkisë ose të strukturës përgjegjëse për mbledhjen e rekomandimeve e të komenteve për projektaktin;				
	10. Vendi dhe datë e organizimit të takimit publik në rastet kur bashkia vendos për organizimin e tij				
Totali: Max (20 pikë)					
Totali Fusha 6+7 Max (30 pikë)					

D. TRANSPARENCA REAKTIVE

Informimi me kërkesë

Fusha VII Informacion tjetër

Nënfusha	Indikatorët (5)	Vlerësimi			
		V = 0	V = 1	V = 2	Nr. i pikëve
2. Bashkia dhe shoqëria civile	1. Të dhëna mbi projektet, nismat dhe veprimtarisë e bashkisë në kuadrin e integrimit në BE				
	2. Në tërësi të dhëna për grupet e interesit				
	3. Të dhëna për OJF-të, përfaqësuesit e medias, biznesit				
	4. Shërbimet që ofrohen nga organizata të ndryshme				
	5. Nismat advokuese, lobuese dhe monitoruese nga				
Totali: (Max 10 pikë)					

Fusha VI - Pjesëmarrja qytetare në vendimarrje

Nënfusha	Indikatorët (10)	Vlerësimi			
		V = 0	V = 1	V = 2	Nr. i pikëve
1. Të dhënat e koordinorit për njoftimin dhe konsultimin publik	1. Emër mbiemër i koordinorit				
	2. Adresa postare/elektronike të tij				
2. Plani vjetor për procesin e vendimarrjes me pjesëmarrje	3. Aktet që do të konsultohen				
	4. Mënyrat e konsultimit				
	5. Afatet				
5. Njoftimi për nismën vendimmarrëse me pjesëmarrje	6. Projektakti, relacioni shpjegues dhe dokumentat shoqërues të tij				
	7. Arsytet e nevojshme për nxjerrjen e projektaktit, si dhe ndikimi që ai do të ketë				
	8. Afati, vendi dhe mënyra me të cilën palët e interesuara paraqesin ose dërgojnë rekomandimet e tyre;				
	9. Adresa e kontaktit të koordinorit për njoftimin dhe konsultimin publik të bashkisë ose të strukturës përgjegjëse për mbledhjen e rekomandimeve e të komenteve për projektaktin;				
	10. Vendi dhe datë e organizimit të takimit publik në rastet kur bashkia vendos për organizimin e tij				
Totali: Max (20 pikë)					
Totali Fusha 6+7 Max (30 pikë)					

Totali I Pikëve A+B +C+D= 120

Nr.i pikëve totale	Përqindja	Niveli i transparencës
0-24	0-20%	transparencë e ulët;
25-49	21-40%	transparencë pjesërisht e ulët;
50-74	41-60%	transparencë mesatare;
75-99	61-80%	transparencë pjesërisht e lartë;
100-120	81-100%	transparencë e lartë.

Shtojcë 1

Kërkesë për informacion

KËRKESË PËR INFORMACION

Emër Mbiemër: Z./Znj. _____	Adresa postare: _____ Adresa elektronike: _____ Nr. Tel: _____	Data: __/__/201__ Nënshkrimi: _____
---------------------------------------	---	--

(dërgimi i kërkesës elektronikisht kërkon emër, mbiemër)

Përshkrim i detajuar i informacionit të kërkuar

Të tjera të dhëna

Forma që kërkohet informacioni / dokumentacioni: _____

Vetëm për përdorim zyrtar		
Data e marrjes: __/__/201__	Numri rendor i kërkesës: _____	Komente: _____

Informacioni në këtë format do të përpunohet në përputhje me ligjin nr. 9887, datë 10/03/2008 "Për Mbrojtjen e të Dhënave Personale".

- ❖ Adresa dhe kontaktet mund të gjenden nëpërmjet konsultimit pa pagesë të informacionit në mjediset e autoritetit publik, nëpërmjet portalit unik pyetshtetin.al apo, kur është rasti, nëpërmjet faqes zyrtare të autoritetit publik në internet.
- ❖ Drejtoni kërkesën tuaj, Koordinatorit për të drejtën e informimit, të institucionit që mban informacionin e kërkuar. Kontaktet e tij, janë të publikuara në faqen zyrtare të institucionit dhe në portalin pyetshtetin.al.
- ❖ Kur ju mendoni se ju kanë mohuar ndonjë prej të drejtave tuaja në bazë ligjit, keni të drejtë të ankoheni tek Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

Shtojcë 2

Format Ankesë

Në bazë të Ligjit Nr. 119/2014 “Për të Drejtën e Informimit”

Emri / Mbiemri¹ :
Adresa:
Qyteti :
Telefon:
E-mail:

Autoriteti Publik :
Adresa:
Qyteti:

Identifikoni saktë Autoritetin Publik/Institucionin ndaj të cilit ankoheni.

Përshtetja çdo veprim të pretenduar si shkelje nga Autoriteti Publik dhe nëse dispononi dokumente bashkëli dhini ato.

Përshtetja çfarë kërkoni nga Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale, në përputhje me nenin 24 të ligjit nr.119/2014.

(Data) _____

(Firma) _____

Formulari i ankesës duhet të shoqërohet me formularin e kërkesës për informim drejtuar Autoritetit publik si dhe recetën postare ose emailin drejtuar Autoritetit Publik.

Informacioni në këtë format dhe të dhënat e ID do të përpunohen në përputhje me ligjin për Mbrojtjen e të Dhënave Personale. Për sqarime më të detajuara kontaktoni KDIMDP ose koordinatoren e të drejtës për informim.

¹ Në rastet kur informacioni i kërkuar përmban të dhëna personale, kërkohet dokumenti i identifikimit të kërkuarit.

Ky udhëzues u përgatit nga:
© Projekte Vullnetare Ndërkombëtare

Projekte Vullnetare Ndërkombëtare
Rr: "Frosina Plaku" Nd. 45, Tiranë, Shqipëri
Web: pvnalbania.org
E-mail: info@pvnalbania.org

2022